

но знизити зусилля у механічних передачах і навантаження щогли. Дослідження у зазначеному напрямі будуть розглянуті у наступних працях авторів.

Висновок

Побудована математична модель дає змогу проводити докладний аналіз пускових режимів роботи привідних систем будівельних підіймальних пристроїв з урахуванням нерозривної взаємодії електричної машини (асинхронного двигуна) і механічної частини приводу. Коливальні явища, що виникають у механічній системі пристрою під час пуску привідної системи, необхідно враховувати у розрахунках елементів конструкцій на міцність.

Література

1. Вейц В.Л., Вербовой П.Ф., Кочура А.Е. и др. Динамика управляемого электромеханического привода с асинхронными двигателями. – К.: Наук. думка, 1988. – 272 с.
2. Вейц В.Л., Кочура А.Е. Динамика машинных агрегатов с двигателями внутреннего сгорания. – Л.: Машиностроение. Ленингр. отд-ние, 1976. – 383 с.
3. Волков Д.П., Каминская Д.А. Динамика электромеханических систем экскаваторов. – М.: Машиностроение, 1971. – 384 с.
4. Иванченко Ф.К. Механика приводов технологических машин. – К.: Вища шк., 1986. – 152 с.
5. Каминский А.А., Бастун В.Н. Деформационное упрочнение и разрушение металлов при переменных процессах нагружения. – К.: Наук. думка, 1985. – 167 с.
6. Крутов В.И. Автоматическое регулирование двигателей внутреннего сгорания. – М.: Машиностроение, 1979. – 615 с.
7. Чабан В.И. Основы теории переходных процессов электромашинных систем. – Львов: Вища шк. Изд-во при Львов. ун-те, 1980. – 200 с.
8. Bobyr N. The Destroying and Damage Model of Metals Materials under Technological Loading// MECHANICS'98. Proceedings of the International Scientific Conference. Vol. 1. – Rzeszów: Rzeszów University of Technology, 1998. – P. 151-158.
9. Borkowski W., Konopka S., Prochowski L. Dynamika maszyn roboczych. – Warszawa: Wydawnictwa Naukowo-Techniczne, 1996. – 363 s.
10. Kharchenko Ye. Analiza procesow dynamicznych w ukladach napedowych na bazie modeli nieliniowych ciaglo-dyskretnych//Zeszyty naukowe politechniki Rzeszowskiej. – Nr. 59. Mechanika, z. 18. – Rzeszow, 1989. – S. 267-270.
11. Kharchenko Ye., Dendyuk T. Analysis of Vibroacoustics Activity of Electro-Mechanical Drive Systems//Ogolnopolska konferencja naukowo-dydaktyczna "Teoria maszyn i mechanizmow". – Bialystok-Bialowieza. – 1996. – S. 133-138.
12. Morel J. Drgania maszyn i diagnostyka ich stanu technicznego. – Warszawa: Polskie Towarzystwo diagnostyki technicznej, 1992. – 373 s.
13. Tomczyk J. Modele dynamiczne elementow i ukadow napedow hydrostatycznych. – Warszawa: Wydawnictwa Naukowo-Techniczne, 1999. – 229 s.

УДК 658.0

Доц. В.І. Блонська, канд. екон. наук;
магістрант Ю.Ю. Радецький – Львівська КА

ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБҐРУНТУВАННЯ СТРАТЕГІЇ ФОРМУВАННЯ ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Досліджено суть потенціалу підприємства та основні фактори, що впливають на стратегію його формування в ринкових умовах. Визначено необхідні умови вдосконалення обґрунтування стратегії формування потенціалу підприємства.

Assoc. prof. V.I. Blonska; undergraduate U.U. Radeckiy – L'viv commercial academy

Perfection of strategy of forming of potential of enterprise

Essence of potential of enterprise and basic factors which influence on strategy of his forming in the modern terms of market is explored. The necessary terms of perfection of strategy of forming of potential of enterprise are determined.

У процесі здійснення соціально-економічних ринкових перетворень, питання формування конкурентного середовища та вдосконалення обґрунтування стратегії формування потенціалу підприємства набули особливої актуальності.

Проблеми визначення економічної суті потенціалу підприємства та шляхів його ефективного використання досліджували як вітчизняні, так зарубіжні вчені. Однак дослідження вдосконалення обґрунтування стратегії формування потенціалу підприємства та визначення основних шляхів підвищення ефективності його використання є особливо актуальним у сучасних ринкових умовах господарювання підприємств України.

Категорія "потенціал" (від лат. potential – сила) в арсеналі фізичної науки означає здатність здійснювати роботу. Поняття "потенціал" використовується як до оцінки окремих властивостей об'єкта, так і до оцінки сукупності властивостей об'єкта. При цьому особливістю поняття "потенціал" є те, що його вимір складається із ряду чисельних (досить точних), так і порівняльних (прогнозних) вербальних оцінок [6, с. 246].

Відповідно до визначення Великого економічного словника, потенціал як економічна категорія становить наявні можливості, ресурси, запаси, засоби, що можуть бути використані для досягнення, здійснення будь-чого [3, с. 5]. Аналіз публікацій економістів з проблеми формування й оцінки потенціалу підприємства виявляє її недостатнє теоретичне обґрунтування на рівні підприємства. Більшість публікацій з теорії потенціалу присвячено такій категорії як економічний потенціал підприємства

Потенціал економічний – сукупність виробничих потужностей і їх можливостей, природних багатств матеріальних резервів, трудових ресурсів, що можуть бути використані для забезпечення всіх матеріальних потреб держави, а також задоволення особистих потреб населення [1, с. 424].

Л.І. Самоукін вважає, що економічний потенціал необхідно розглядати у взаємозв'язку з властивими кожній суспільно-економічній формації виробничими відносинами, що виникають між окремими працівниками, трудовими колективами, а також управлінським апаратом підприємства з приводу повного використання їхніх здібностей зі створення матеріальних благ і послуг. У даному визначенні, на наш погляд, підкреслена досить важлива риса економічного потенціалу. Однак економічний потенціал однаковою мірою залежить від наявності та достатності виробничих сил, для мобілізації яких і виникають виробничі відносини.

Актуальним вважаємо визначення Р.В. Марушкова, який у своєму дисертаційному дослідженні трактує економічний потенціал як "...здатність підприємства забезпечувати своє довгострокове функціонування та досягнення стратегічних цілей на основі використання системи наявних ресурсів" [3, с. 7].

На думку А.А. Мазаракі, визначення стратегічного потенціалу ґрунтується на використанні системного підходу до розгляду умов та результатів функціонування підприємства, його цілевизначення. Згідно з цим підходом, підприємство розглядається як система ресурсів, які вступають до взаємодії та обумовлюють досягнуті результати. Потенціальні можливості підприємства при найбільш ефективному використанні ресурсів характеризують стратегічний потенціал підприємства [4, с. 77]. Таким чином, цілком доречним, на наш погляд, є визначення вченого, який наголошує, що стратегічний потенціал підприємства характеризується не лише наявними ресурсами, але і потенційними можливостями підприємства щодо підвищення ефективності їх використання.

Б.А. Карпінський та Т.Б. Щира визначають поняття "підприємницький потенціал" як сукупність ресурсів (трудових, матеріальних, технічних, фінансових, інноваційних тощо), навичок і можливостей менеджерів різного рівня ієрархії та безпосереднього виконавчого персоналу щодо виробництва товарів, надання послуг (робіт), отримання максимального доходу (прибутку) і забезпечення сталого функціонування та розвитку підприємства [2, с. 78].

В.А. Протопопова та А.Н. Полянський характеризують ресурсний потенціал підприємства як сукупність матеріальних, нематеріальних, трудових, фінансових ресурсів включаючи здатність робітників підприємства ефективно використовувати названі ресурси для виконання місії, досягнення поточних і стратегічних цілей підприємства [5, с. 57].

З огляду на той факт, що у процесі визначення економічних дисциплін підприємство розглядається як відкрита економічна система, із ґносеологічної точки зору категорію "економічний потенціал підприємства" можна розглядати як тотожну – "потенціал підприємства".

Аналіз досліджень з даної проблематики свідчить про те, що практично всі визначення тією чи іншою мірою спираються на ресурси підприємства, з одного боку, та досягнення з їхньою допомогою поставлених цілей, з іншої.

Таким чином, потенціал підприємства можна визначити як можливість системи ресурсів і компетенцій підприємства створювати результати для зацікавлення осіб за допомогою реалізації бізнес-процесів [3, с. 8].

У сучасних ринкових умовах господарювання формування потенціалу підприємства є складним динамічним процесом, орієнтований не лише на вплив внутрішніх чинників на підприємстві, але і на максимальну взаємодію з зовнішнім середовищем, яке обумовлює необхідність розвитку елементів ресурсного потенціалу підприємства, їх збалансованість та постійне підвищення ефективності використання.

Постійна мінливість ринкового середовища зумовлює необхідність застосування стратегічного підходу до системи господарювання на підприємстві. Важливими елементами зовнішнього середовища, що мають вплив на обґрунтування стратегії формування потенціалу підприємства є економічні, соціальні, політичні та юридичні умови, які мають регулювальний або ж обмежувальний вплив на діяльність підприємства та формування його потенціалу.

Процес формування потенціалу підприємства є одним з напрямів його економічної стратегії та передбачає створення й організацію системи ресурсів і компетенцій таким чином, щоб результат їхньої взаємодії був чинником успіху у досягненні стратегічних, тактичних і оперативних цілей діяльності підприємства [3, с. 28].

До внутрішніх чинників, що мають безпосередній вплив на стратегію формування потенціалу підприємства належать: генеральна стратегія діяльності підприємства, для реалізації якої формується потенціал підприємства; наявність висококваліфікованих кадрів, що мають значний досвід та необхідні навички при управлінні підприємством та зможуть забезпечити ефективне використання ресурсного потенціалу підприємства; ефективну побудову організаційної структури підприємства; принципи організації та ведення підприємницької діяльності тощо.

При обґрунтуванні стратегії формування потенціалу підприємства важливим етапом роботи є не лише визначення необхідної кількості ресурсів підприємства відповідної структури для забезпечення реалізації стратегії його діяльності, але і дослідження потенційних можливостей розвитку потенціалу підприємства у перспективі. Таким чином, на наш погляд, особливо актуальним є впровадження стратегії розвитку потенціалу підприємства, що буде розглядати діяльність функціонування підприємства з позиції застосування новітніх технологій, впровадження новацій, реконструкцій та технічне переозброєння діяльності підприємства, спрямоване на підвищення ефективності його діяльності.

Розглядаючи складові загального потенціалу підприємства, необхідно відзначити потребу безпосередньої участі кожної з них у процесі формування та здійснення підприємством інноваційно-технологічної діяльності, що сприятиме розвитку потенціалу підприємства у перспективі (рис.).

Отже, при обґрунтуванні стратегії розвитку потенціалу підприємства на перший план виходить інноваційно-технологічний потенціал, який можна охарактеризувати як сукупність засобів, важелів, інструментів, що наявні у підприємства, та відповідно, можливостей щодо використання ефективних нововведень у виробничій, фінансовій, управлінській і комерційній діяльності, виходячи із стратегічних напрямків його розвитку [2, с. 78].

Рівень реалізації поточних і потенційних можливостей підприємства, що відображає ефективність використання його потенціалу, безпосередньо впливає на досягнення оперативних, тактичних і стратегічних цілей діяльності та потребує визначення якості та оцінки потенціалу підприємства у кількісному аспекті. Основною характеристикою потенціалу у процесі такої оцінки повинна бути цінність для досягнення зазначених цілей, що може бути визначена за допомогою відносних показників.

Аналіз економічної літератури свідчить про те, що публікації з проблем визначення відносної цінності потенціалу мають дискусійний характер, інструментарій такої оцінки залежить від авторських концепцій, констатує факт без урахування розвитку потенціалу та спрямований у більшості робіт на оцінку його окремих елементів [3, с. 83].

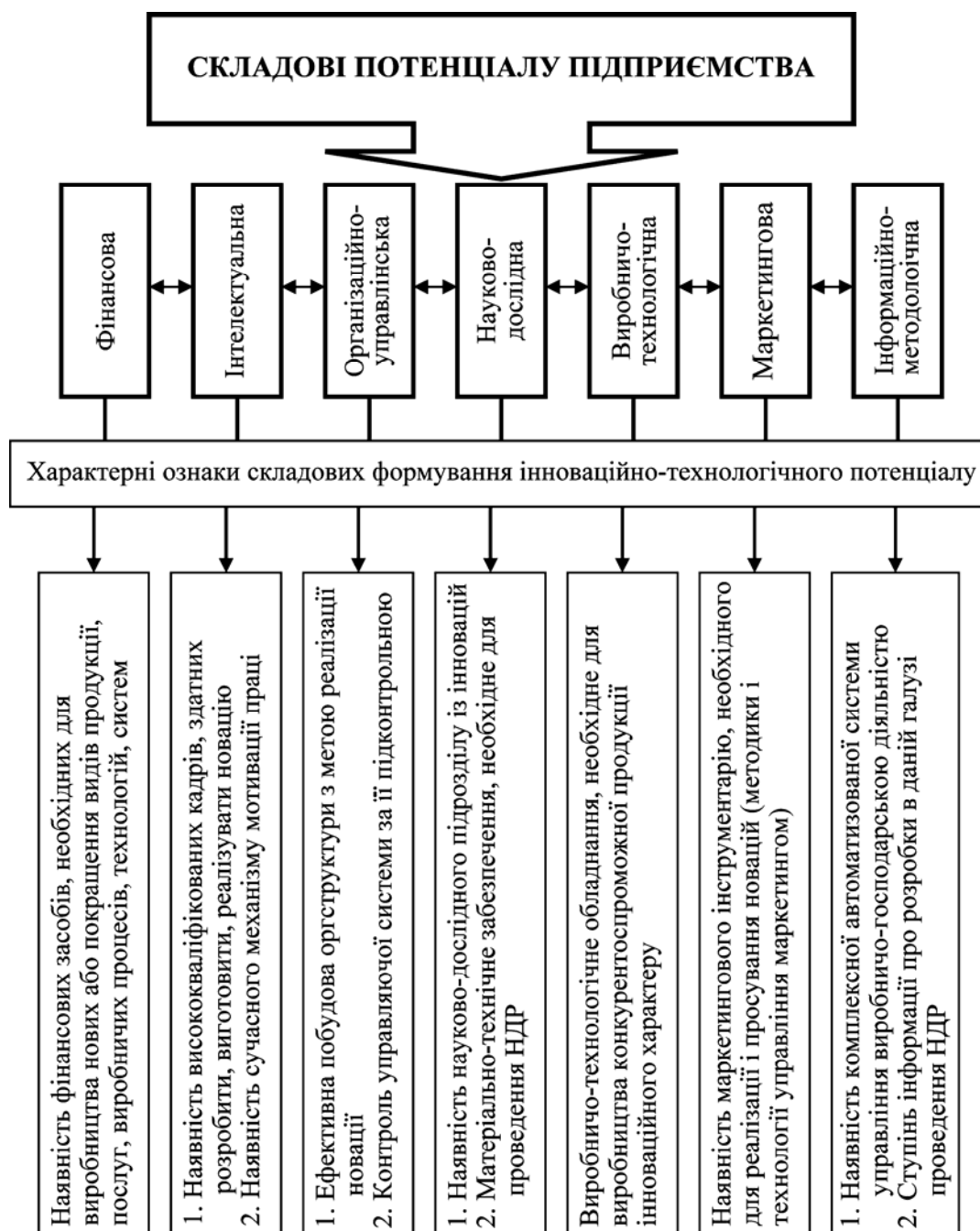

Рис. Складові формування інноваційно-технологічного потенціалу підприємства [2, с. 79]

Необхідно зазначити, що вимір сукупного потенціалу підприємства шляхом надання точного математичного значення досить складний і суперечливий, оскільки, наприклад, такий чинник, як "трудові ресурси" важко виміряти математично, з урахування різних позицій оцінки трудового потенціалу. Таким чином, можливим шляхом оцінки сукупного потенціалу підприємства є вербальна оцінка, що базується на переліку чисельних показників. Для виміру потенціалу розвитку необхідно створити адекватний комплекс математичних та вербальних оцінок, які охоплюватимуть увесь спектр складових ресурсного потенціалу підприємства та чинників безпосереднього впливу на них. При цьому вербальні оцінки мають базуватися на чисельних вимірниках. При визначенні комплексної оцінки сукупного потенціалу підприємства

необхідно також визначити рівень ефективності використання наявного ресурсного потенціалу, з метою розроблення подальших управлінських рішень щодо його розвитку.

Таким чином, на наш погляд, формування стратегічного плану розвитку підприємства у сучасних умовах господарювання має спиратися на комплексну оцінку його потенціалу, що визначає можливості розвитку та обсяги залучення ресурсів. Важливим напрямком підвищення ефективності використання потенціалу підприємства є оптимізація структури величини сукупного потенціалу, яка припускає виділення проміжних рівнів узагальнення потенційних можливостей підприємства, при цьому структурна модель формування потенціалу підприємства показує, що потенціал будь-якого рівня виникає як результат взаємодії ресурсів, що його забезпечують.

Література

1. **Гене́за** ринкової економіки: навчальний словник-довідник для студентів вищих закладів усіх рівнів акредитації/ Уклад. В.С. Іфтемчук, та ін.; За наук. ред. Г.І. Башнянина, В.С. Іфтемчука. – Львів: Магнолія плюс, 2004. – 682 с.
2. **Карапінський Б.А., Шира Т.Б.** Інноваційно-технологічний потенціал підприємств регіону: аналіз формування та фінансування// Регіональна економіка, 2007, № 2. – С. 77-86.
3. **Краснокутська Н.С.** Потенціал підприємства: формування та оцінка: Навч. пос. – К.: Центр навч. літ-ри, 2005. – 352 с.
4. **Мазаракі А.А.** та ін. Економіка торговельного підприємства. Підручник для вузів. (Під ред. проф. Н.М. Ушакової). – К.: Хрещатик, 1999. – 800 с.
5. **Протопопова В.О., Полянський А.Н.** Економіка підприємства. – К.: ЦУЛ, 2002. – 220 с.
6. **Тугай Л.В.** Економічна сутність фінансового потенціалу регіону та його оцінка// Регіональна економіка. – 2007, № 1. – С. 245-249.